

II

(Ανακοινώσεις)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ανακοίνωση της Επιτροπής — Εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα που λήφθηκαν για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στο πλαίσιο της τρέχουσας παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης

(2008/C 270/02)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση επιδεινώθηκε αισθητά και πλέον έχει πλήξει σοβαρά τον τραπεζικό τομέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πέρα από τα ειδικά προβλήματα που αφορούν ιδίως την αγορά ενυπόθηκης πίστης και στοιχείων εξασφαλισμένων με ενυπόθηκα δάνεια στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ή συνδέονται με ζημίες οφειλόμενες σε υπερβολικά παρακινδυνευμένες στρατηγικές μεμονωμένων τραπεζών, τις τελευταίες εβδομάδες παρατηρήθηκε γενικότερος κλονισμός της εμπιστοσύνης έναντι του τραπεζικού τομέα. Λόγω της διάχυτης αβεβαιότητας όσον αφορά τον πιστωτικό κίνδυνο μεμονωμένων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, η αγορά διατραπεζικών δανείων παρέλυσε με αποτέλεσμα να καταστεί βαθμιαία δυσκολότερη η πρόσβαση σε ρευστότητα για όλους τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.
2. Η τρέχουσα κατάσταση απειλεί την ύπαρξη μεμονωμένων χρηματοπιστωτικών οργανισμών που αντιμετωπίζουν προβλήματα λόγω του επιχειρηματικού μοντέλου ή των επιχειρηματικών πρακτικών που εφάρμοζαν και των οποίων οι αδυναμίες κατέστησαν εμφανείς και μάλιστα οξύνθηκαν εξαιτίας της κρίσης των χρηματοπιστωτικών αγορών. Για να ανακτήσουν οι οργανισμοί αυτοί τη βιωσιμότητά τους και να μην χρεοκοπήσουν θα απαιτηθεί εκτενής αναδιάρθρωση των δραστηριοτήτων τους. Υπό τις τρέχουσες συνθήκες, η κρίση επηρεάζει εξίσου και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς κατά βάση υγιείς των οποίων οι δυσχέρειες οφείλονται αποκλειστικά στις γενικότερες συνθήκες που επικρατούν στην αγορά και οι οποίες έχουν περιορίσει σε πολύ μεγάλο βαθμό την πρόσβαση σε ρευστότητα. Η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των οργανισμών αυτών μπορεί να απαιτήσει αναδιάρθρωση μικρότερης έκτασης. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη για τη στήριξη (ορισμένων) οργανισμών δραστηριοποιούμενων στην εθνική τους χρηματοπιστωτική αγορά μπορεί να ευνοήσουν τους οργανισμούς αυτούς εις βάρος άλλων που δραστηριοποιούνται είτε στο ίδιο είτε σε άλλα κράτη μέλη.
3. Το Συμβούλιο ECOFIN εξέδωσε στις 7 Οκτωβρίου 2008 συμπεράσματα με τα οποία δεσμεύεται να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ενίσχυση της υγείας και της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος ώστε να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη και η ομαλή λειτουργία του χρηματοπιστωτικού τομέα. Η ανακεφαλαιοποίηση εύλωτων και σημαντικών για το σύστημα χρηματοπιστωτικών οργανισμών αναγνωρίστηκε ως ένας, μεταξύ άλλων, τρόπος κατάλληλης προστασίας των συμφερόντων των καταθετών και της σταθερότητας του συστήματος. Περαιτέρω συμφωνήθηκε ότι η δημόσια παρέμβαση πρέπει να αποφασισθεί σε εθνικό επίπεδο, αλλά εντός ενός συντονισμένου πλαισίου και βάσει ορισμένων κοινών αρχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁽¹⁾. Με την ευκαιρία αυτή η Επιτροπή προσφέρθηκε να διατυπώσει σύντομα οδηγίες όσον αφορά το ευρύτερο πλαίσιο εντός του οποίου θα πρέπει να αξιολογούνται γρήγορα, αφενός, η συμβατότητα των καθεστώτων ανακεφαλαιοποίησης και παροχής εγγυήσεων με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις και, αφετέρου, οι περιπτώσεις εφαρμογής τέτοιου είδους καθεστώτων.
4. Λαμβάνοντας υπόψη την έκταση της κρίσης, που τώρα θέτει σε κίνδυνο και τράπεζες κατά βάση υγιείς, τον μεγάλο βαθμό ολοκλήρωσης και αλληλεξάρτησης των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών αγορών, καθώς και το ότι οι σοβαρές επιπτώσεις που θα είχε η χρεοκοπία ενός σημαντικού για το σύστημα χρηματοπιστωτικού οργανισμού θα επέτειναν την κρίση ακόμη περισσότερο, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι τα κράτη μέλη ενδέχεται να κρίνουν αναγκαία τη λήψη κατάλληλων μέτρων για τη διαφύλαξη της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού

⁽¹⁾ Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου ECOFIN αναφέρουν τις εξής βασικές αρχές:

- οι παρεμβάσεις πρέπει να γίνονται εγκαίρως και η παρεχόμενη υποστήριξη πρέπει, κατ' αρχήν, να είναι προσωρινή,
- τα κράτη μέλη πρέπει να επαγρυπνούν για τα συμφέροντα των φορολογουμένων,
- οι υφιστάμενοι μέτοχοι πρέπει να φέρουν με τον δέοντα τρόπο τις συνέπειες της παρέμβασης,
- τα κράτη μέλη πρέπει να είναι σε θέση να επιφέρουν αλλαγές στη διοίκηση των οργανισμών,
- τα διευθυντικά στελέχη δεν πρέπει να έχουν υπερβολικές αποδοχές — οι κυβερνήσεις δύνανται, μεταξύ άλλων, να παρέμβουν και σε επίπεδο αμοιβών,
- πρέπει να προστατεύονται τα θεμιτά συμφέροντα των ανταγωνιστών, ιδίως μέσω των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις,
- πρέπει να αποφεύγονται αρνητικά δευτερογενή αποτελέσματα.

συστήματος. Εξαιτίας της ιδιάζουσας φύσης των σημερινών προβλημάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα, τέτοια μέτρα ενδέχεται να βγαίνουν πέραν της σταθεροποίησης μεμονωμένων χρηματοπιστωτικών οργανισμών και να περιλαμβάνουν γενικά καθεστώτα.

5. Ενώ οι έκτακτες συνθήκες που επικρατούν σήμερα πρέπει να ληφθούν δεόντως υπόψη κατά την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις σε μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση της κρίσης στις χρηματοπιστωτικές αγορές, η Επιτροπή πρέπει να διασφαλίσει ότι τα μέτρα αυτά δεν προκαλούν περιττές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μεταξύ χρηματοπιστωτικών οργανισμών δραστηριοποιούμενων στην αγορά ούτε δευτερογενείς αρνητικές επιπτώσεις σε άλλα κράτη μέλη. Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι η παροχή καθοδήγησης ως προς τα κριτήρια βάσει των οποίων θα θεωρούνται συμβατά με τη συνθήκη τα γενικά καθεστώτα, καθώς και μεμονωμένες περιπτώσεις εφαρμογής τέτοιων καθεστώτων και *ad hoc* περιπτώσεις σημαντικές για το σύστημα. Κατά την εφαρμογή των κριτηρίων αυτών σε μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη, η Επιτροπή θα ενεργήσει με την απαιτούμενη ταχύτητα ώστε να εξασφαλισθεί ασφάλεια δικαίου και να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

6. Οι κρατικές ενισχύσεις σε μεμονωμένες επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν προβλήματα αξιολογούνται κατά κανόνα βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης και των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων⁽¹⁾ (εφεξής «κατευθυντήριες γραμμές διάσωσης και αναδιάρθρωσης») όπου καθορίζεται ο τρόπος με τον οποίο η Επιτροπή ερμηνεύει το άρθρο 83 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης σε σχέση με τις ενισχύσεις του τύπου αυτού. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές είναι γενικής εφαρμογής, ενώ προβλέπουν και ορισμένα συγκεκριμένα κριτήρια για τον χρηματοπιστωτικό τομέα.
7. Επιπλέον, βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο β) της συνθήκης η Επιτροπή δύναται να επιτρέψει τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων «για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους».
8. Η Επιτροπή επιβεβαιώνει ότι σύμφωνα με τη νομολογία και την πρακτική λήψεως των αποφάσεών της⁽²⁾, το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο β) της συνθήκης απαιτεί συστατική ερμηνεία ως προς το τι μπορεί να θεωρηθεί σοβαρή διαταραχή της οικονομίας κράτους μέλους.

(1) ΕΕ C 244 της 1.10.2004, σ. 2.

(2) Βλέπε κατ' αρχήν τις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-132/96 και T-143/96, Freistaat Sachsen και Volkswagen AG κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-3663, σκέψη 167. Επιβεβαιώνεται στην απόφαση της Επιτροπής 98/490/ΕΚ στην υπόθεση C 47/96, Crédit Lyonnais, σημείο 10.1 (ΕΕ L 221 της 8.8.1998, σ. 28), την απόφαση 2005/345/ΕΚ της Επιτροπής στην υπόθεση C 28/02, Bankgesellschaft Berlin, σημεία 153 και επόμενα (ΕΕ L 116 της 4.5.2005, σ. 1), και στην απόφαση 2008/263/ΕΚ της Επιτροπής στην υπόθεση C 50/06, BAWAG, σημείο 166 (ΕΕ L 83 της 26.3.2008, σ. 7). Βλέπε απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση NN 70/07, Northern Rock (ΕΕ C 43 της 16.2.2008, σ. 1), απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση NN 25/08, Ενισχύσεις διάσωσης προς την WestLB (ΕΕ C 189 της 26.7.2008, σ. 3), απόφαση της Επιτροπής της 4ης Ιουνίου 2008 στην υπόθεση C 9/08, SachsenLB, που δεν έχει δημοσιευθεί.

9. Λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητα της τρέχουσας κρίσης των χρηματοπιστωτικών αγορών και τον ενδεχόμενο αντίκτυπο της στο σύνολο της οικονομίας των κρατών μελών, η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο β) μπορεί, υπό τις παρούσες συνθήκες, να χρησιμεύσει ως νομική βάση για μέτρα ενίσχυσης που αποβλέπουν στην αντιμετώπιση της συστημικής αυτής κρίσης. Αυτό ισχύει, ιδίως, για ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο γενικού καθεστώτος στο οποίο υπάγονται διάφοροι ή όλοι οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί ενός κράτους μέλους. Εάν οι αρμόδιες για την χρηματοπιστωτική σταθερότητα αρχές ενός κράτους μέλους αναφέρουν στην Επιτροπή ότι υπάρχει κίνδυνος τέτοιας σοβαρής διαταραχής, το στοιχείο αυτό θα έχει ιδιαίτερη βαρύτητα για την αξιολόγηση από την Επιτροπή.
10. Οι *ad hoc* παρεμβάσεις των κρατών μελών δεν αποκλείονται υπό συνθήκες που πληρούν τα κριτήρια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο β). Τόσο για τα καθεστώτα όσο και για τις παρεμβάσεις *ad hoc*, η μεν αξιολόγηση της ενίσχυσης πρέπει να βασίζεται στις γενικές αρχές που καθορίζουν οι κατευθυντήριες γραμμές για τις ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης που εκδόθηκαν βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης, αλλά οι παρούσες περιστάσεις μπορεί να επιτρέπουν την έγκριση έκτακτων μέτρων, όπως επείγουσες διαρθρωτικές παρεμβάσεις, προστασία των δικαιωμάτων τρίτων, όπως πιστωτές, καθώς και μέτρα διάσωσης που ενδεχομένως υπερβαίνουν το χρονικό διάστημα των 6 μηνών.
11. Πρέπει να τονισθεί, ωστόσο, ότι με βάση τα ανωτέρω η προσφυγή στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο β) δεν μπορεί να θεωρείται σκόπιμη κατ' αρχήν σε περίπτωση κρίσης σε άλλους τομείς, εφόσον ο κίνδυνος άμεσων επιπτώσεων για το σύνολο της οικονομίας ενός κράτους μέλους δεν είναι ανάλογος. Όσον αφορά τον χρηματοπιστωτικό τομέα, η επίκληση της διάταξης αυτής επιτρέπεται μόνον σε πραγματικά έκτακτες περιστάσεις όπου απειλείται η λειτουργία των χρηματοπιστωτικών αγορών στο σύνολό της.
12. Εφόσον υπάρχει σοβαρή διαταραχή της οικονομίας κράτους μέλους που πληροί τα ανωτέρω κριτήρια, η εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο β) είναι δυνατή όχι για αόριστο χρονικό διάστημα, αλλά μόνον εφόσον η κατάσταση κρίσης το δικαιολογεί.
13. Αυτό συνεπάγεται ότι τα γενικά καθεστώτα που θεσπίζονται στη βάση αυτή, π.χ. υπό μορφή καθεστώτος παροχής εγγυήσεων ή ανακεφαλαιοποίησης, θα πρέπει να επανεξετάζονται τακτικά και να τερματίζονται μόλις το επιτρέψει η οικονομική κατάσταση του υπόψη κράτους μέλους. Μολονότι δέχεται ότι επί του παρόντος είναι αδύνατο να προβλεφθεί πόσο θα διαρκέσουν τα έκτακτα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι χρηματοπιστωτικές αγορές και ότι μπορεί να αποδειχθεί απαραίτητη η παράταση της ισχύος ενός μέτρου, εφόσον η κρίση συνεχίζεται προκειμένου να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη, η Επιτροπή θεωρεί ότι, για να είναι συμβατό ένα γενικό καθεστώς, το οικείο κράτος μέλος θα πρέπει απαραίτητως να το επανεξετάζει τουλάχιστον ανά εξαμήνο και να υποβάλει σχετική έκθεση στην Επιτροπή για τα αποτελέσματα της επανεξέτασης.
14. Επιπλέον, η Επιτροπή κρίνει ότι η μεταχείριση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών που, ενώ δεν διαθέτουν ρευστότητα, είναι κατά τα άλλα υγιείς σε περιόδους που δεν χαρακτηρίζονται από τις τρέχουσες έκτακτες περιστάσεις, πρέπει να διαφέρει από τη μεταχείριση χρηματοπιστωτικών οργανισμών που έχουν ενδογενή προβλήματα. Στην πρώτη περίπτωση, τα

προβλήματα βιωσιμότητας είναι εκ φύσεως εξωγενή και οφείλονται στην παρούσα ακραία κατάσταση των χρηματοπιστωτικών αγορών και όχι σε έλλειψη αποτελεσματικότητας ή στην ανάληψη υπερβολικών κινδύνων. Έτσι, οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που θα προκύψουν από καθεστώτα που στηρίζουν τη βιωσιμότητα τέτοιων οργανισμών θα είναι, κατά κανόνα, περιορισμένες και θα απαιτήσουν αναδιάρθρωση μικρότερης κλίμακας. Αντιθέτως, άλλοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί που ενδέχεται να επηρεασθούν ιδιαίτερος από ζημιές οφειλόμενες π.χ. σε έλλειψη αποτελεσματικότητας, κακή διαχείριση ενεργητικού-παθητικού ή παρακινδυνευμένες στρατηγικές, θα υπάγονται στο κανονικό πλαίσιο των ενισχύσεων διάσωσης και θα χρειάζονται ιδίως εκτενή αναδιάρθρωση, καθώς και αντισταθμιστικά μέτρα ώστε να περιορισθούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού⁽¹⁾. Σε κάθε περίπτωση, όμως, εφόσον δεν υπάρχουν κατάλληλα μέτρα ασφαλείας, οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού από προγράμματα παροχής εγγυήσεων και ανακεφαλαιοποίηση μπορεί να είναι σημαντικές, δεδομένου ότι μπορεί να δοθούν αθέμιτα πλεονεκτήματα στους δικαιούχους εις βάρος των ανταγωνιστών τους ή να επιδεινωθούν τα προβλήματα ρευστότητας χρηματοπιστωτικών οργανισμών ευρισκόμενων σε άλλα κράτη μέλη.

15. Πέραν αυτού, σύμφωνα με τις γενικές αρχές στις οποίες βασίζονται οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων της συνθήκης, οι οποίες προβλέπουν ότι η χορηγούμενη ενίσχυση πρέπει να μην υπερβαίνει το απολύτως αναγκαίο προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της και ότι οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού πρέπει να αποφεύγονται ή να ελαχιστοποιούνται στο μέτρο του δυνατού, και λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες συνθήκες, όλα τα γενικά μέτρα στήριξης πρέπει:

- να είναι καλά στοχοθετημένα ώστε να μπορεί να επιτευχθεί αποτελεσματικά ο στόχος της αντιμετώπισης σοβαρής διαταραχής της οικονομίας,
- να είναι ανάλογα προς το πρόβλημα και να μην εκτείνονται πέραν του αναγκαίου για τον σκοπό αυτόν, και
- να έχουν σχεδιασθεί κατά τρόπο που να ελαχιστοποιεί τις δευτερογενείς αρνητικές συνέπειες για τους ανταγωνιστές, άλλους τομείς της οικονομίας και άλλα κράτη μέλη.

16. Η τήρηση των κριτηρίων αυτών σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις και τις θεμελιώδεις ελευθερίες που κατοχυρώνονται στη συνθήκη, ιδίως της αρχής της ίσης μεταχείρισης, είναι απαραίτητη για τη διαφύλαξη της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Στην αξιολόγησή της η Επιτροπή θα λάβει υπόψη τα ακόλουθα κριτήρια προκειμένου να αποφανθεί ως προς τη συμβατότητα των μέτρων κρατικής ενίσχυσης που αναφέρονται παρακάτω.

3. ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

17. Με βάση τις προαναφερθείσες αρχές διατυπώνονται οι ακόλουθες θέσεις όσον αφορά τα καθεστώτα εγγύησης υποχρεώσεων τα οποία προκύπτουν από εξαγγελίες, νομοθετικές ρυθμίσεις ή συμβατικά καθεστώτα, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι θέσεις αυτές είναι γενικού χαρακτήρα και πρέπει να προσαρμοσθούν στις ειδικές περιστάσεις της εκάστοτε υπόθεσης.

⁽¹⁾ Λαμβάνοντας ως δεδομένο ότι η ακριβής φύση και η χρονική στιγμή της αναδιάρθρωσης μπορεί να επηρεασθούν από την τρέχουσα αναταραχή των χρηματοπιστωτικών αγορών.

Επιλεξιμότητα για την υπαγωγή σε καθεστώς εγγυήσεων

18. Σημαντική στρέβλωση του ανταγωνισμού μπορεί να προκύψει αν ορισμένοι παράγοντες της αγοράς αποκλείονται από την εγγύηση. Τα κριτήρια επιλεξιμότητας για την κάλυψη χρηματοπιστωτικών οργανισμών από τέτοια εγγύηση πρέπει να είναι αντικειμενικά, να λαμβάνουν δέοντως υπόψη τη σημασία του ρόλου τους για το οικείο τραπεζικό σύστημα και για το σύνολο της οικονομίας και να μην εισάγουν διακρίσεις, ούτως ώστε να αποφεύγονται αδικαιολόγητες στρεβλώσεις σε όμορες αγορές και στο σύνολο της εσωτερικής αγοράς. Κατ' εφαρμογή της αρχής της μη διάκρισης λόγω εθνικότητας, το καθεστώς θα πρέπει να καλύπτει όλους τους οργανισμούς που έχουν την καταστατική τους έδρα στο ίδιο κράτος μέλος, περιλαμβανομένων των θυγατρικών τους, και ασκούν σημαντικό μέρος των δραστηριοτήτων τους σε αυτό το κράτος μέλος.

Καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής μιας εγγύησης — είδη καλυπτόμενων υποχρεώσεων

19. Υπό τις τρέχουσες έκτακτες περιστάσεις μπορεί να χρειασθεί να καθιστηθούν οι καταθέτες ότι δεν θα υποστούν ζημιές, ούτως ώστε να περιορισθεί το ενδεχόμενο της μαζικής απόσυρσης καταθέσεων και αδικαιολόγητων δευτερογενών αρνητικών επιπτώσεων σε υγιείς τράπεζες. Ως εκ τούτου, κατ' αρχήν, στο πλαίσιο μιας συστημικής κρίσης, η παροχή γενικών εγγυήσεων για την προστασία των καταθέσεων (και χρεών) ιδιωτών πελατών μπορεί να αποτελεί θεμιτό στοιχείο της δημόσιας πολιτικής που προτάσσεται ως απάντηση.

20. Σε περίπτωση που οι εγγυήσεις εκτείνονται πέραν των λιανικών καταθέσεων, η επιλογή των καλυπτόμενων κατηγοριών χρεών και υποχρεώσεων πρέπει να στοχεύει, στο μέτρο του δυνατού, τη συγκεκριμένη πηγή προβλημάτων και να περιορίζεται σε ό,τι κρίνεται αναγκαίο για την αντιμετώπιση των συναφών πτυχών της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής κρίσης, ώστε να μην καθυστερήσει η αναγκαία προσαρμογή και να μην προκληθούν επίζημιοι ηθικοί κίνδυνοι⁽²⁾.

21. Κατά την εφαρμογή της αρχής αυτής, η παράλυση του διατραπεζικού δανεισμού εξαιτίας του κλονισμού της εμπιστοσύνης μεταξύ χρηματοπιστωτικών οργανισμών μπορεί επίσης να δικαιολογεί την παροχή εγγυήσεων για ορισμένα είδη χονδρικών καταθέσεων, ακόμη και για βραχυπρόθεσμους και μεσοπρόθεσμους χρεωστικούς τίτλους, στο μέτρο που τέτοιες υποχρεώσεις δεν προστατεύονται ήδη καταλλήλως από υφιστάμενους επενδυτικούς διακανονισμούς ή άλλα μέσα⁽³⁾.

22. Η κάλυψη με εγγύηση και άλλων κατηγοριών χρεών πέραν του σχετικά ευρέως αυτού πεδίου θα απαιτούσε πιο εμπειροστατωμένο έλεγχο των στοιχείων που τη δικαιολογούν.

23. Τέτοιες εγγυήσεις, κατ' αρχήν, δεν πρέπει να περιλαμβάνουν χρέη μειωμένης εξασφάλισης (κεφάλαια 2ης κατηγορίας) ή την κάλυψη αδιακρίτως όλων των υποχρεώσεων, δεδομένου ότι αυτό θα διασφάλιζε απλώς τα συμφέροντα των μετόχων και άλλων επενδυτών κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου. Εάν καλύπτονται χρέη του είδους αυτού καθιστώντας έτσι δυνατή τη διόγκωση των κεφαλαίων και, κατ' επέκταση, της δανειοδοσίας, ενδέχεται να πρέπει να επιβληθούν ειδικοί περιορισμοί.

⁽²⁾ Ο περιορισμός του ύψους της διαθέσιμης εγγύησης, ενδεχομένως σε σχέση με το μέγεθος του ισολογισμού του δικαιούχου μπορεί επίσης να συμβάλει στη διαφύλαξη της αναλογικότητας του καθεστώτος από την άποψη αυτή.

⁽³⁾ Όπως π.χ. καλυπτόμενα ομόλογα, και χρέη και καταθέσεις με εξασφαλίσεις υπό μορφή κρατικών ή καλυπτόμενων ομολόγων.

Χρονικός ορίζοντας του καθεστώτος εγγυήσεων

24. Η διάρκεια και το πεδίο εφαρμογής οιαδήποτε καθεστώτος εγγυήσεων που εκτείνεται πέραν της εγγύησης λιανικών καταθέσεων πρέπει να περιορίζονται στο ελάχιστο αναγκαίο. Σύμφωνα με τις γενικές αρχές που αναπτύσσονται ανωτέρω, λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν μπορεί να εκτιμηθεί η διάρκεια των θεμελιωδών αδυναμιών που παρατηρούνται στη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών αγορών, η Επιτροπή θεωρεί ότι απαραίτητο στοιχείο για τη συμβατότητα των γενικών καθεστώτων είναι η ανά εξάμηνο επανεξέτασή τους από το κράτος μέλος, η οποία θα πρέπει να καλύπτει τα στοιχεία που αιτιολογούν τη συνέχιση της εφαρμογής τους και τα περιθώρια προσαρμογών λαμβάνοντας υπόψη την εξέλιξη της κατάστασης στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Τα αποτελέσματα της επανεξέτασης αυτής θα πρέπει να υποβάλλονται στην Επιτροπή. Εφόσον εξασφαλίζεται η τακτική επανεξέτασή του, η έγκριση του καθεστώτος δύναται να καλύπτει περίοδο διάρκειας άνω των έξι μηνών και το πολύ δύο ετών, κατ' αρχήν. Δύναται δε να παραταθεί κατόπιν εγκρίσεως της Επιτροπής, εφόσον το απαιτεί η κρίση στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Σε περίπτωση που το καθεστώς επιτρέπει την κάλυψη των σχετικών χρεών με εγγυήσεις μέχρι μια ημερομηνία μετά τη λήξη της περιόδου για την οποία αυτές παρέχονται βάσει του καθεστώτος, απαιτούνται επιπρόσθετα μέτρα διασφάλισης προκειμένου να αποφευχθεί η υπερβολική στρέβλωση του ανταγωνισμού. Τέτοια μέτρα μπορούν να είναι η χορήγηση εγγυήσεων για περίοδο μικρότερη από εκείνη που προβλέπεται κατ' αρχήν στην παρούσα ανακοίνωση, αποτρεπτικοί όροι τιμολόγησης και κατάλληλα ποσοτικά όρια ως προς τα καλυπτόμενα χρέη.

Ενισχύσεις περιοριζόμενες στο ελάχιστο — συμβολή του ιδιωτικού τομέα

25. Κατ' εφαρμογή της γενικής αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις σύμφωνα με την οποία το ποσό και η ένταση ενίσχυσης πρέπει να περιορίζεται αυστηρά στο ελάχιστο, τα κράτη μέλη πρέπει να λάβουν κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλιστεί η σημαντική συμβολή από μέρους των δικαιούχων ή/και του τομέα στο κόστος της εγγύησης και, στις περιπτώσεις που είναι αναγκαίο, στο κόστος της κρατικής παρέμβασης εφόσον καταπέσει η εγγύηση.

26. Ο ακριβής υπολογισμός και σύνθεση της συμβολής αυτής εξαρτάται από τις συγκεκριμένες συνθήκες. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο κατάλληλος συνδυασμός ορισμένων ή όλων των στοιχείων που αναφέρονται κατωτέρω ⁽¹⁾ θα ικανοποιούσε την απαίτηση διατήρησης της ενίσχυσης στο ελάχιστο απαιτούμενο:

- το καθεστώς εγγυήσεων πρέπει να βασίζεται στην καταβολή κατάλληλου τιμήματος από μέρους των δικαιούχων χρηματοπιστωτικών οργανισμών σε μεμονωμένη βάση ή/και από τον χρηματοπιστωτικό τομέα ως σύνολο ⁽²⁾. Λαμβάνοντας υπόψη πόσο δύσκολος είναι ο προσδιορισμός μιας αγοραίας τιμής για εγγυήσεις αυτού του είδους και μεγέθους ελλείψει συγκρίσιμου μεγέθους αναφοράς, καθώς και τα προβλήματα που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν υπό τις τρέχουσες συνθήκες οι δικαιούχοι κατά την καταβολή των ποσών που θα πρέπει κανονικά να τους χρεωθούν, οι επιβαρύνσεις που θα χρεώνονται για τη

χρηματοδότηση του καθεστώτος θα πρέπει να προσεγγίζουν όσο το δυνατό περισσότερο την πιθανολογούμενη αγοραία τιμή. Η σύσταση κατάλληλων μηχανισμών καθορισμού τιμών που θα αντικατοπτρίζουν τον εκάστοτε βαθμό κινδύνου και τα διαφορετικά πιστωτικά χαρακτηριστικά και ανάγκες των δικαιούχων, θα αποτελούσε σημαντική συμβολή στην αναλογικότητα του μέτρου,

- Εάν χρειασθεί η ενεργοποίηση της εγγύησης, μια περαιτέρω σημαντική συμβολή του ιδιωτικού τομέα θα μπορούσε να είναι η κάλυψη τουλάχιστον ενός σημαντικού μέρους των εκκρεμωσών υποχρεώσεων από την δικαιούχο επιχείρηση (εφόσον συνεχίζει να υφίσταται) ή από τον τομέα, η δε παρέμβαση του κράτους μέλους θα περιορίζεται στα ποσά που υπερβαίνουν τη συμβολή αυτή,
- Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι δικαιούχοι ενδέχεται να μην είναι σε θέση να καταβάλλουν αμέσως το προσήκον τίμημα στο ακέραιο. Ως εκ τούτου, προκειμένου να συμπληρωθούν ή εν μέρει να υποκατασταθούν τα ανωτέρω στοιχεία, τα κράτη μέλη δύναται να προβλέψουν ρήτρα περί αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών ή ρήτρα βελτίωσης της χρηματοοικονομικής κατάστασης που θα υποχρεώνει τους δικαιούχους είτε να καταβάλουν ένα πρόσθετο τίμημα για την παροχή της εγγύησης καθεαυτής (σε περίπτωση που δεν καταπέσει) είτε να επιστρέψουν τουλάχιστον μέρος των ποσών που παρέσχε το κράτος μέλος ως εγγύηση (σε περίπτωση που αυτή καταπέσει) αμέσως μόλις είναι σε θέση να το πράξουν.

Πρόληψη των αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού

27. Με δεδομένο ότι κάθε καθεστώς εγγυήσεων ενέχει κινδύνους να επηρεάσει αρνητικά τις μη δικαιούχους τράπεζες, περιλαμβανομένων και των εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη, το σύστημα πρέπει να περιλαμβάνει κατάλληλους μηχανισμούς για την ελαχιστοποίηση των εν λόγω στρεβλώσεων και της ενδεχόμενης κατάχρησης των διασφαλίσεων. Αυτοί οι μηχανισμοί, οι οποίοι είναι επίσης σημαντικοί για την αποφυγή κινδύνων ηθικής φύσεως, θα πρέπει να συνδυάζουν δεόντως ορισμένα ή όλα τα ακόλουθα στοιχεία ⁽³⁾:

- επιβολή υποχρεώσεων συμπεριφοράς ώστε οι δικαιούχοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί να μην προβαίνουν σε επιθετική ανάπτυξη με βάση τις εγγυήσεις σε βάρος των ανταγωνιστών που δεν τυγχάνουν παρόμοιας προστασίας. Αυτό μπορεί να εξασφαλισθεί, για παράδειγμα:
 - με περιορισμούς στην εμπορική συμπεριφορά, όπως διαφημίσεις που επικαλούνται το γεγονός ότι η δικαιούχος τράπεζα καλύπτεται από εγγυήσεις, στις πρακτικές τιμολόγησης ή στην επιχειρηματική ανάπτυξη, π.χ. με την καθιέρωση ανώτατου ορίου για τα μερίδια αγοράς ⁽⁴⁾,
 - με περιορισμούς ως προς το μέγεθος του ισολογισμού των δικαιούχων οργανισμών με βάση κατάλληλα σημεία αναφοράς [π.χ. αύξηση του ΑΕΠ ή του μεγέθους της χρηματαγοράς ⁽⁵⁾],

⁽¹⁾ Πρόκειται για μη εξαντλητικό κατάλογο των μέσων που συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου της διατήρησης της ενίσχυσης στο ελάχιστο απαιτούμενο.

⁽²⁾ Π.χ. μέσω μιας ένωσης ιδιωτικών τραπεζών.

⁽³⁾ Μη εξαντλητικός κατάλογος των μέσων που συμβάλλουν στον στόχο της αποφυγής αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.

⁽⁴⁾ Η παρακράτηση κερδών για να εξασφαλισθεί η κατάλληλη ανακεφαλαιοποίηση θα μπορούσε επίσης να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο αυτό.

⁽⁵⁾ Ενώ παράλληλα διασφαλίζεται η διαθεσιμότητα των πιστώσεων στην οικονομία, ιδίως σε περίπτωση ύφεσης.

- με την απαγόρευση συμπεριφοράς που θα ήταν ασυμβίβαστη με τους σκοπούς της εγγύησης, όπως για παράδειγμα επαναγορά μετοχών από δικαιούχους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ή χορήγηση νέων δικαιωμάτων προαιρέσεως αγοράς μετοχών στα διοικητικά στελέχη,
- κατάλληλες διατάξεις που επιτρέπουν στα οικεία κράτη μέλη να επιβάλλουν αυτές τις υποχρεώσεις συμπεριφοράς, ιδίως με την κύρωση της άρσης της εγγυητικής προστασίας από τον δικαιούχο χρηματοπιστωτικό οργανισμό σε περίπτωση μη συμμόρφωσης.

Συνοδεία με μέτρα προσαρμογής

28. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, για να αποφευχθούν όσο είναι δυνατόν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, ένα γενικό καθεστώς εγγυήσεων πρέπει να θεωρείται προσωρινό μέτρο έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των οξέων συμπτωμάτων της τρέχουσας κρίσης στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Τα εν λόγω μέτρα δεν μπορούν, εξ ορισμού, να αποτελέσουν ολοκληρωμένη απάντηση στα ριζικά αίτια της κρίσης, που οφείλεται σε διαρθρωτικές ανεπάρκειες στη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών αγορών ή στα ειδικά προβλήματα μεμονωμένων χρηματοπιστωτικών οργανισμών ή σε συνδυασμό και των δύο.
29. Ως εκ τούτου, ένα καθεστώς εγγυήσεων πρέπει να συνοδευθεί, σε εύθετο χρόνο, από τα αναγκαία μέτρα προσαρμογής για τον κλάδο στο σύνολό του ή/και από την αναδιάρθρωση ή την εκκαθάριση μεμονωμένων δικαιούχων, ιδίως όσον αφορά εκείνους για τους οποίους πρέπει να καταπέσει η εγγύηση.

Εφαρμογή του καθεστώτος στις μεμονωμένες περιπτώσεις

30. Στις περιπτώσεις που πρέπει να γίνει προσφυγή στο καθεστώς εγγυήσεων προς όφελος μεμονωμένων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, το εν λόγω μέτρο επείγουσας διάσωσης με στόχο τη συνέχιση των δραστηριοτήτων του αφερέγγυου οργανισμού, από το οποίο προκύπτουν επιπρόσθετες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού πέραν εκείνων που οφείλονται στη γενική εισαγωγή του καθεστώτος, πρέπει απαραίτητα να συνοδευτεί, μόλις η κατάσταση των χρηματοπιστωτικών αγορών το επιτρέπει, από κατάλληλες ενέργειες που θα οδηγήσουν σε αναδιάρθρωση ή εκκαθάριση του δικαιούχου. Κατόπιν αυτού απαιτείται ανακοίνωση σχεδίου αναδιάρθρωσης ή εκκαθάρισης για τους αποδέκτες των πληρωμών βάσει της εγγύησης, το οποίο η Επιτροπή θα αξιολογήσει χωριστά κατά πόσον είναι συμβατό με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων ⁽¹⁾.
31. Κατά την αξιολόγηση ενός σχεδίου αναδιάρθρωσης, η Επιτροπή θα έχει ως γνώμονα τις ακόλουθες απαιτήσεις:
- να εξασφαλίζει την αποκατάσταση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του χρηματοπιστωτικού οργανισμού,

- να εξασφαλίζει τον περιορισμό της εν λόγω ενίσχυσης στο ελάχιστο δυνατόν και την ύπαρξη σημαντικής ιδιωτικής συμμετοχής στο κόστος της αναδιάρθρωσης,
- να αποτρέπει κάθε αδικαιολόγητη στρέβλωση του ανταγωνισμού και την άντληση αδικαιολόγητου οφέλους από την ενεργοποίηση της εγγύησης.

32. Κατά την αξιολόγηση αυτή, η Επιτροπή μπορεί να βασισθεί στην πείρα που αποκόμισε από την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς κατά το παρελθόν, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά μιας κρίσης που έλαβε τέτοιες διαστάσεις ώστε να χαρακτηρίζεται ως σοβαρή διαταραχή της οικονομίας των κρατών μελών.

33. Η Επιτροπή θα λαμβάνει επίσης υπόψη τη διάκριση ανάμεσα στα μέτρα ενίσχυσης που κατέστησαν αναγκαία αποκλειστικά λόγω του τρέχοντος προβλήματος άντλησης ρευστότητας από ένα κατά βάση υγιή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, αφενός, και στη συνδρομή προς δικαιούχους που πάσχουν επιπλέον από διαρθρωτικά προβλήματα φερεγγυότητας συνδεδεμένα, για παράδειγμα, με το συγκεκριμένο επιχειρηματικό τους μοντέλο ή την επενδυτική τους στρατηγική, αφετέρου. Καταρχήν, η ενίσχυση της τελευταίας κατηγορίας δικαιούχων είναι πιθανό να δημιουργήσει μεγαλύτερα προβλήματα.

4. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

34. Ένα δεύτερο συστημικό μέτρο για την αντιμετώπιση της συνεχιζόμενης χρηματοπιστωτικής κρίσης θα ήταν η θέσπιση ενός καθεστώτος ανακεφαλαιοποίησης, το οποίο θα χρησιμοποιείται για τη στήριξη των χρηματοπιστωτικών οργανισμών που είναι κατά βάση υγιείς, αλλά ενδέχεται να βρεθούν σε δυσχερή θέση λόγω των ακραίων συνθηκών στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Στόχος θα ήταν η παροχή δημοσίων πόρων για την άμεση ενίσχυση της κεφαλαιακής βάσης των χρηματοπιστωτικών οργανισμών ή για τη διευκόλυνση της εισφοράς ιδιωτικών κεφαλαίων με άλλα μέσα, ώστε να αποφευχθούν οι αρνητικές συστημικές δευτερογενείς επιπτώσεις.

35. Καταρχήν, οι προηγούμενες θέσεις σχετικά με τα γενικά καθεστώτα εγγυήσεων ισχύουν, κατά αναλογία, και για τα καθεστώτα ανακεφαλαιοποίησης. Αυτό αφορά

- τα αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις κριτήρια επιλεξιμότητας,
- το προσωρινό πεδίο εφαρμογής του καθεστώτος,
- τον περιορισμό των ενισχύσεων στο απολύτως αναγκαίο,
- την ανάγκη διασφαλίσεων έναντι πιθανών καταχρήσεων και αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, έχοντας υπόψη ότι ο αμετάκλητος χαρακτήρας των κεφαλαιακών εισφορών καθιστά αναγκαίες ορισμένες προβλέψεις στο καθεστώς που επιτρέπουν στα κράτη μέλη να ελέγχουν και να επιβάλλουν την τήρηση αυτών των διασφαλίσεων, καθώς και να λαμβάνουν μέτρα για την αποφυγή αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, κατά περίπτωση, σε μεταγενέστερο στάδιο ⁽²⁾, και

⁽¹⁾ Κατ' αρχήν, η Επιτροπή θεωρεί ότι σε περίπτωση καταβολών σε δικαιούχο χρηματοπιστωτικό οργανισμό θα πρέπει να ακολουθήσει εντός έξι μηνών σχέδιο αναδιάρθρωσης ή σχέδιο εκκαθάρισης, ανάλογα με την περίπτωση. Για να διευκολυνθεί το έργο των κρατών μελών και της Επιτροπής, η τελευταία θα είναι διατεθειμένη να εξετάζει ομαδικά κοινοποιήσεις παραπλήσιων περιπτώσεων αναδιάρθρωσης/εκκαθάρισης. Η Επιτροπή ενδέχεται να θεωρήσει ότι δεν υπάρχει ανάγκη υποβολής σχεδίου, σε περίπτωση που η κοινοποίηση αφορά καθαρή εκκαθάριση του οργανισμού ή εφόσον το μέγεθός του είναι πολύ μικρό.

⁽²⁾ Σύμφωνα με τις αρχές που διατυπώνονται στις κατευθυντήριες γραμμές για τις ενισχύσεις αναδιάρθρωσης.

- την απαίτηση να ακολουθείται η ανακεφαλαιοποίηση, ως μέτρο επείγουσας ανάγκης που στηρίζει τον χρηματοπιστωτικό οργανισμό στη διάρκεια της κρίσης, από σχέδιο αναδιάρθρωσης του δικαιούχου, το οποίο θα εξετάζει χωριστά η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τη διάκριση μεταξύ κατά βάση υγιών χρηματοπιστωτικών οργανισμών που επηρεάζονται αποκλειστικά και μόνο από τους τρέχοντες περιορισμούς όσον αφορά την πρόσβαση σε ρευστότητα αφενός, και δικαιούχων με επιπλέον προβλήματα φερεγγυότητας περισσότερο διαρθρωτικού χαρακτήρα, που συνδέονται, για παράδειγμα, με το συγκεκριμένο επιχειρηματικό τους μοντέλο ή με την επενδυτική στρατηγική τους αφετέρου, καθώς και τις επιπτώσεις αυτής της διάκρισης στην έκταση της απαιτούμενης αναδιάρθρωσης.
36. Ο ιδιαίτερος χαρακτήρας του μέτρου της ανακεφαλαιοποίησης οδηγεί στις ακόλουθες εκτιμήσεις:
37. Τα κριτήρια επιλογής θα πρέπει να είναι αντικειμενικά, όπως η ανάγκη εξασφάλισης επαρκούς επιπέδου κεφαλαιοποίησης σε σχέση με τις απαιτήσεις φερεγγυότητας, και να μην οδηγούν σε αυθαίρετες διακρίσεις. Η εκτίμηση της ανάγκης για υποστήριξη από τις αρχές χρηματοπιστωτικής εποπτείας θα αποτελούσε θετικό στοιχείο.
38. Η εισφορά κεφαλαίου πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο και να μην επιτρέπει στον δικαιούχο να ασκεί επιθετικές εμπορικές στρατηγικές ή να επεκτείνει τις δραστηριότητές του ή να επιδιώκει άλλους σκοπούς που θα επέφρασαν αδικαιολόγητες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο αυτό, η διατήρηση αυστηρών κανόνων όσον αφορά τις ελάχιστες απαιτήσεις φερεγγυότητας, ή/και ο περιορισμός στο συνολικό μέγεθος του ισολογισμού του χρηματοπιστωτικού οργανισμού θα εκτιμώνται θετικά. Οι δικαιούχοι θα πρέπει να συνεισφέρουν όσο το δυνατόν, στο πλαίσιο της παρούσας κρίσης, με δικά τους μέσα, περιλαμβανομένης ιδιωτικής συμμετοχής⁽¹⁾.
39. Οι κεφαλαιακές παρεμβάσεις στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς πρέπει να γίνονται με όρους που ελαχιστοποιούν το ποσό της ενίσχυσης. Ανάλογα με τα επιλεγόμενα μέσα (π.χ. μετοχές, τίτλοι warrant, κεφάλαιο μειωμένης εξασφάλισης, κ.λπ.), το οικείο κράτος μέλος θα πρέπει, κατ' αρχήν, να αποκτά δικαιώματα αξίας αντιστοίχης με τη συμβολή του στην ανακεφαλαιοποίηση. Η τιμή έκδοσης των νέων μετοχών πρέπει να καθορίζεται με αγορακεντρική αξιολόγηση. Για να εξασφαλισθεί η παροχή κρατικής στήριξης μόνο έναντι κατάλληλης αντιπαροχής, θα κρίνονται θετικά μέσα όπως οι προνομιούχες μετοχές με επαρκή αμοιβή. Εναλλακτικά, θα πρέπει να εξετάζεται η δυνατότητα εισαγωγής μηχανισμών ανάκτησης (clawback) ή ρητρών βελτίωσης της χρηματοοικονομικής κατάστασης.
40. Ανάλογες εκτιμήσεις θα ισχύουν και για τα άλλα μέτρα και καθεστώτα που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση του προβλήματος από πλευράς στοιχείων ενεργητικού των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, τα οποία θα συνέβαλαν στην ενίσχυση των κεφαλαιακών απαιτήσεων των οργανισμών. Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που το κράτος μέλος αγοράζει ή ανταλλάσσει στοιχεία ενεργητικού, κατά τη σχετική αποτίμηση πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ενυπάρχοντες κίνδυνοι, χωρίς αδικαιολόγητες διακρίσεις όσον αφορά τους πωλητές.
41. Η έγκριση του καθεστώτος ενίσχυσης δεν απαλλάσσει τα κράτη μέλη από την υποχρέωση υποβολής ανά εξαμηνιο έκθεσης στην Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή του καθεστώτος και ατομικών σχεδίων για τις δικαιούχους επιχειρήσεις εντός έξι μηνών από την ημερομηνία της εκάστοτε παρέμβασης⁽²⁾.
42. Όπως και στην περίπτωση των καθεστώτων εγγύησης, αλλά λαμβάνοντας υπόψη τον αμετάκλητο χαρακτήρα που έχουν από τη φύση τους τα μέτρα ανακεφαλαιοποίησης, η Επιτροπή θα προβαίνει στις αξιολογήσεις των εν λόγω σχεδίων μεριμνώντας ώστε η ανακεφαλαιοποίηση βάσει του καθεστώτος να έχει συνολικά αποτελέσματα ανάλογα με ένα μέτρο ανακεφαλαιοποίησης που λαμβάνεται εκτός τέτοιου καθεστώτος σύμφωνα με τις αρχές των καταυθυντήριων γραμμών για τις ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συστημικής κρίσης στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

5. ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

43. Στο πλαίσιο της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής κρίσης, ένα κράτος μέλος ενδέχεται επίσης να επιθυμεί να προβεί σε ελεγχόμενη λύση και εκκαθάριση ορισμένων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην επικράτειά του. Η εν λόγω ελεγχόμενη εκκαθάριση, η οποία ενδεχομένως πραγματοποιείται σε συνδυασμό με τη συνεισφορά δημόσιων πόρων, δύναται να εφαρμόζεται σε μεμονωμένες περιπτώσεις είτε σε δεύτερο στάδιο μετά την ενίσχυση διάσωσης προς συγκεκριμένο χρηματοπιστωτικό οργανισμό, όταν καθίσταται σαφές ότι ο τελευταίος δεν μπορεί να προβεί σε επιτυχή αναδιάρθρωση, είτε εξ αρχής. Η ελεγχόμενη λύση και εκκαθάριση ενδέχεται επίσης να αποτελεί στοιχείο γενικού καθεστώτος εγγυήσεων, π.χ. εφόσον ένα κράτος μέλος αναλαμβάνει να προβεί σε εκκαθάριση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τους οποίους πρέπει να ενεργοποιηθεί η σχετική εγγύηση.
44. Και πάλι, η αξιολόγηση του σχετικού καθεστώτος και των μεμονωμένων μέτρων εκκαθάρισης που λαμβάνονται βάσει του εν λόγω καθεστώτος, ακολουθεί τις ίδιες γραμμές, κατ' αναλογία, που περιγράφονται παραπάνω για τα καθεστώτα εγγυήσεων.
45. Ο ιδιαίτερος χαρακτήρας του μέτρου της εκκαθάρισης οδηγεί στις ακόλουθες εκτιμήσεις:
46. Στο πλαίσιο της εκκαθάρισης πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων ηθικής φύσεως, αποκλείοντας ιδίως το ενδεχόμενο να επωφεληθούν οι μέτοχοι και ορισμένες κατηγορίες πιστωτών από ενισχύσεις στο πλαίσιο της διαδικασίας ελεγχόμενης λύσης και εκκαθάρισης.
47. Για να αποφευχθούν οι αδικαιολόγητες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, η φάση της εκκαθάρισης θα πρέπει να περιορίζεται στο χρονικό διάστημα που είναι απολύτως αναγκαίο για την εύρυθμη διεκπεραίωσή της. Για όσο διάστημα ο δικαιούχος χρηματοπιστωτικός οργανισμός εξακολουθεί να λειτουργεί, δεν θα πρέπει να ασκεί νέες δραστηριότητες, αλλά να συνεχίζει απλώς τις υφιστάμενες. Η άδεια λειτουργίας της τράπεζας να πρέπει να αφαιρείται το ταχύτερο δυνατόν.

⁽¹⁾ Η εξαρχής πρόβλεψη ορισμένης συνεισφοράς μπορεί να χρειαστεί να συμπληρωθεί με διατάξεις που επιτρέπουν την επιβολή πρόσθετων συνεισφορών σε μεταγενέστερο στάδιο.

⁽²⁾ Για να διευκολυνθεί το έργο των κρατών μελών και της Επιτροπής, η τελευταία θα είναι διατεθειμένη να εξετάζει ομαδικά κοινοποιηθείσες παρόμοιων περιπτώσεων αναδιάρθρωσης. Η Επιτροπή ενδέχεται να θεωρήσει ότι δεν υπάρχει ανάγκη υποβολής σχεδίου που αφορά καθαρή εκκαθάριση του οργανισμού ή εφόσον το μέγεθός της εναπομένουσας οικονομικής δραστηριότητας είναι πολύ μικρό.

48. Για να εξασφαλισθεί ο περιορισμός του ύψους της ενίσχυσης στο ελάχιστο αναγκαίο με βάση τον επιδιωκόμενο στόχο, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η προστασία της χρηματοοικονομικής σταθερότητας στην παρούσα αναταραχή ενδέχεται να απαιτήσει την ικανοποίηση ορισμένων πιστωτών της εκκαθαριζόμενης τράπεζας με τη λήψη μέτρων ενίσχυσης. Η θέσπιση κριτηρίων για την επιλογή των συγκεκριμένων κατηγοριών υποχρεώσεων στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να ακολουθεί τους ίδιους κανόνες που ισχύουν για τις υποχρεώσεις οι οποίες καλύπτονται από καθεστώς εγγυήσεων.
49. Για να εξασφαλισθεί η μη καταβολή οποιασδήποτε ενίσχυσης στους αγοραστές του χρηματοπιστωτικού οργανισμού ή τμημάτων αυτού ή των πωλούμενων οντοτήτων, θα πρέπει οπωσδήποτε να τηρούνται ορισμένες προϋποθέσεις όσον αφορά τις σχετικές πωλήσεις. Για να εξακριβώσει την ενδεχόμενη ύπαρξη ενίσχυσης, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη τα ακόλουθα κριτήρια:
- η διαδικασία πωλήσεων πρέπει να είναι ανοικτή και χωρίς διακρίσεις,
 - η πώληση θα πρέπει να πραγματοποιείται με τους όρους της αγοράς,
 - ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός ή η κυβέρνηση, ανάλογα με το επιλεγόμενο σύστημα, θα πρέπει να εξασφαλίσει όσο το δυνατόν υψηλότερη τιμή πώλησης για τα σχετικά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού,
 - σε περίπτωση που είναι αναγκαία η χορήγηση ενίσχυσης στην πωλούμενη οικονομική δραστηριότητα, θα απαιτηθεί ατομική εξέταση σύμφωνα με τις αρχές των κατευθυντήριων γραμμών για τη διάσωση και αναδιάρθρωση.
50. Εφόσον με βάση τα κριτήρια αυτά διαπιστώνεται ότι παρέχεται ενίσχυση στους αγοραστές ή στις πωλούμενες οντότητες, θα πρέπει να εξετασθεί ιδιαίτερος κατά πόσον η εν λόγω ενίσχυση είναι συμβατή.

6. ΠΑΡΟΧΗ ΑΛΛΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

51. Κατά την αντιμετώπιση οξέων προβλημάτων ρευστότητας που έχουν ορισμένοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, τα κράτη μέλη επιθυμούν ενδεχομένως να συνοδεύουν τα καθεστώτα παροχής εγγυήσεων ή ανακεφαλαιοποίησης με συμπληρωματικές μορφές στήριξης της ρευστότητας παρέχοντας δημόσιους πόρους (περιλαμβανομένων κεφαλαίων από την Κεντρική Τράπεζα). Η Επιτροπή έχει καταστήσει σαφές ότι στις περιπτώσεις που ένα κράτος μέλος/Κεντρική Τράπεζα αντιδρά σε τραπεζική κρίση όχι με επιλεκτικά μέτρα υπέρ μεμονωμένων τραπεζών, αλλά με γενικά μέτρα που απευθύνονται σε όλους τους ανάλογους παράγοντες της αγοράς (π.χ. παρέχοντας δάνεια σε όλη την αγορά με ίσους όρους), τα εν λόγω γενικά μέτρα συνήθως δεν εμπίπτουν στο πεδίο των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων και δεν χρειάζεται να κοινοποιούνται στην Επιτροπή. Η Επιτροπή θεωρεί, για παράδειγμα, ότι οι δραστηριότητες των κεντρικών τραπεζών που συνδέονται με τη νομισματική πολιτική, όπως πράξεις ανοιχτής αγοράς και πάγιες διευκολύνσεις, δεν εμπίπτουν στους κανόνες περί

κρατικών ενισχύσεων. Επίσης, η ειδική στήριξη ενός συγκεκριμένου χρηματοπιστωτικού οργανισμού μπορεί να διαπιστωθεί ότι δεν συνιστά ενίσχυση υπό ορισμένες συνθήκες. Η Επιτροπή θεωρεί ⁽¹⁾ ότι στην περίπτωση αυτή η παροχή κεφαλαίων της Κεντρικής Τράπεζας προς τον χρηματοπιστωτικό οργανισμό ενδέχεται να διαπιστωθεί ότι δεν συνιστά ενίσχυση, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, όπως:

- ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός είναι φερέγγυος κατά τον χρόνο παροχής της ρευστότητας και η τελευταία δεν αποτελεί μέρος ευρύτερης δέσμης ενισχύσεων,
- η διευκόλυνση είναι πλήρως εξασφαλισμένη με εγγυήσεις για τις οποίες ισχύουν αρχικά περιθώρια ασφαλείας (haircuts), ανάλογα με την ποιότητα και την αγοραία αξία τους,
- η Κεντρική Τράπεζα χρεώνει τον δικαιούχο με ορισμένο επιτόκιο ως ποινή,
- το μέτρο λαμβάνεται με πρωτοβουλία της ίδιας της Κεντρικής Τράπεζας, και ιδίως δεν υποστηρίζεται με καμία αντεγγύηση εκ μέρους του κράτους.

52. Η Επιτροπή θεωρεί ότι υπό τις παρούσες εξαιρετικές περιστάσεις ένα καθεστώς στήριξης της ρευστότητας με δημόσιους πόρους (περιλαμβανομένης της Κεντρικής Τράπεζας) εφόσον συνιστά ενίσχυση, μπορεί να κριθεί συμβατό σύμφωνα με τις αρχές των κατευθυντήριων γραμμών για τη διάσωση και αναδιάρθρωση. Υπό την προϋπόθεση ότι εξασφαλίζεται τακτική επανεξέταση του εν λόγω καθεστώτος ρευστότητας ανά εξάμηνο ⁽²⁾, η έγκριση του καθεστώτος μπορεί να καλύπτει χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών και μέχρι δύο ετών καταρχήν. Μπορεί δε να παραταθεί περαιτέρω η εφαρμογή του με έγκριση της Επιτροπής, σε περίπτωση που το απαιτεί η κρίση στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

7. ΤΑΧΕΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

53. Κατά την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα τα οποία αφορά η παρούσα ανακοίνωση, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες που επικρατούν στις χρηματοπιστωτικές αγορές, η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα πρέπει να εξασφαλίζει τόσο την επίτευξη του στόχου τους, όσο και τον περιορισμό στο ελάχιστο δυνατόν των σχετικών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού εντός και μεταξύ των κρατών μελών. Για να διευκολυνθεί η συνεργασία αυτή και να δοθεί τόσο στα κράτη μέλη όσο και στους τρίτους η αναγκαία ασφάλεια δικαίου ως προς τη συμφωνία των λαμβανομένων μέτρων με τη συνθήκη (που αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στις αγορές), έχει πρωταρχική σημασία τα κράτη μέλη να ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με τις προθέσεις τους και να κοινοποιούν τα σχέδια εισαγωγής των σχετικών μέτρων όσο το δυνατόν νωρίτερα και διεξοδικότερα και σε κάθε περίπτωση πριν από την εφαρμογή τους. Η Επιτροπή έχει λάβει τα κατάλληλα μέτρα ώστε να εξασφαλίζεται η ταχεία έκδοση απόφασης μόλις ολοκληρωθεί η κοινοποίηση, εν ανάγκη εντός 24 ωρών ή ακόμη και μέσα σε ένα Σαββατοκύριακο.

⁽¹⁾ Βλέπε για παράδειγμα Northern Rock (ΕΕ C 43 της 16.2.2008, σ. 1).

⁽²⁾ Οι αρχές που προαναφέρθηκαν στο σημείο 24 θα εφαρμόζονται και σχετικά με την επανεξέταση αυτή.